

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio VIII. De his quæ relatiue dicuntur de Deo ab æterno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

QVAESTIO VIII. De his quae relatiue dicuntur de Deo ab aeterno.

Et habet articulos quatuor.

¶ Primo enim quaeritur vtrum relationes dictae de Deo ab aeterno, quae importantur his nominibus pater & filius, sint relationes reales vel rationis tantu.

¶ Secundo. Vtrum relatio in Deo sit eius substantia.

¶ Tertio. Vtrum relationes constituant & distinguat personas, & hypostasies.

¶ Quarto. Vtrum remota relatione, secundum intellectum remaneat hypostasis in diuinis.

¶ Vnde dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est substantia, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

¶ Et dicitur in libro de Trinitate, quod relatio in Deo non est habitus, sed est habitus.

est, ergo nihil est in Deo ad aliud: sed solum ad se tantum dictum.

¶ 10 Præter. Deum esse per se necesse est: sed omne quod est per se necesse esse, est absolutum: relatio enim non potest esse sine correlatio. Quod autem est per se necesse esse, etiam alio remoto esse potest: ergo in Deo non est aliqua relatio realis.

¶ 11 Præter. Omnis relatio realis, ut in praecedenti definitione est habitus, consequitur aliquam quantitatem vel actionem vel passionem: sed quantitas in Deo non est, dicimus enim Deum sine quantitate magnitudinis. Aug. dicit in lib. de Trinitate. Numerus etiam in eo non est, ut dicit Boet. quæ relatio consequi potest, & igitur numerus quæ relatio facit, oportet ergo ut relatio realis in Deo, quæ competat Deo secundum aliquam eius actionem. Non autem potest secundum actionem, quæ creaturas producit, quia in quodammodo precedenti est habitus: quæ in Deo non est realis relatio ad creaturam. Nec iterum secundum actionem personalem, quæ ponitur in diuinis, sicut est generare. Nam cum generare in diuinis non sit nisi suppositi distincti. Distinctio autem sola relatio facit in diuinis, oportet ergo praeter intelligere relationem tantam actionem. Et sic relatio realis actionem consequi non potest. Restat ergo si aliquam actionem consequatur relatio realis in Deo existens, quæ consequatur actionem eius generantem vel essentialem, quæ est intelligere & velle. Sed etiam hoc esse non potest: in huiusmodi enim actione consequitur relatio intelligens ad intellectum, quæ in Deo realis non sunt, alias oportet quod intelligens & intellectum realiter in diuinis distingueretur, quod patet esse falsum: quia vtrumque distinguitur in personis predicatur. Non solum enim pater est intelligens, sed & filius & spiritus sanctus: similiter & quilibet eorum est intellectus. Nulla ergo relatio realis in Deo esse potest, ut videtur.

¶ 12 Præter. Ratio naturalis humana potest pertinere ad cognitionem diuini intellectus, probatur enim demonstratiue a Philosophis: quod Deus est intelligens. Si ergo actionem intellectus consequatur relationes reales, quæ in diuinis personis distinguitur dicuntur, videtur quod per rationem humanam in diuinis personarum inueniri potest, & sic non est articulus fidei. Nam fides est subiecti sperandarum &c. Heb. 11.

¶ 13 Præter. Relatiua opposita contra alia opposita diuiduntur in Deo autem alia genera opposita poni non possunt, ergo nec relatio.

¶ Sed contra. Boet. dicit in lib. de Trinitate. Quod sola relatio multiplicat trinitatem, hæc autem multiplicatio non est secundum rationem tantum: sed secundum rem, ut pater per Augustinum, qui dicit quod pater & filius & spiritus sanctus sunt tres res, ergo oportet quod relatio in diuinis non solum rationis, sed etiam rei.

¶ 2 Præter. Nulla res constituitur, nisi per rem: sed relationes in diuinis sunt proprietates constituentes personas, persona autem est nomen rei, ergo oportet & relationes in diuinis, res esse.

¶ 3 Præter. Perfectior est generatio in diuinis, quam in creaturis: sed ad generationem in creaturis sequitur relatio realis, scilicet patris & filij, ergo multo fortius in diuinis sunt relationes reales.

¶ Respon. Dicendum, quod si niam fidei catholice sequentes, oportet dicere in diuinis relationes reales esse. Ponit. n. fides catholica tres personas in Deo, scilicet essentia. Numerus autem ois aliquam distinctionem consequitur, vnde oportet quod in Deo sit aliqua distinctio: non solum respectu creaturarum quæ a Deo per

Li. 1. Orth. dei ca. 11.

Circa finem li. de Trin.

Lib. 1. ca. 16. tom. 3.

Li. 1. ca. 19.

Lib. 1. ca. 13. & 64. to. 1.

Lib. 1. ca. 13. & 64. to. 1.

per essentiam differunt, sed etiam respectu alicuius in divina essentia subsistentis, hæc autem distinctio non potest esse secundum aliquid absolutum: quia quicquid absolute in divinis predicatur, Dei essentiam significat. unde sequeretur quod personæ divinae per essentiam distinguerentur, quod est hæresis Arrij. Relinquitur ergo quod per sola relativa distinctio in divinis personis attenditur. Hæc aut distinctio non potest esse rationis tantum, quia ea quæ sunt sola ratione distincta, nihil prohibet de se invicem predicari: sicut dicimus principium esse finem, quia punctum unum secundum rem est principium & finis, licet ratione differat: & ita sequeretur quod pater esset filius, & filius pater: quia cum nomina imponantur ad significandum rationes nominum, sequeretur quod personæ in divinis non distinguerentur: nisi secundum nomina, quod est hæresis Sabelliana. Relinquitur ergo, quod oportet dicere relationes in Deo qualesdam res esse, quod qualiter sit sequedo sanctorum dicta, inuestigari oportet, licet ad plenum ad hoc ratio pervenire non possit. Sciendum est ergo, quod cum realis relatio intelligi non possit, nisi consequens quantitatem vel actionem seu passionem, oportet quod aliquo istorum modorum ponamus in Deo relationem esse. In Deo autem quantitas esse non potest, neque continua, neque discreta, nec aliquid cum quantitate similitudinem habens: nisi multitudine quam relatio facit, cui oportet relationem præintelligere, & unitas, quæ essentia cõpetit, ad quam relatio consequens non est realis, sed rationis tantum: sicut relatio quam importat hoc nomen idem, ut supra dictum est. Relinquitur ergo quod oportet in eo ponere relationem actionem consequentem. Actionem dico non quæ in aliquo patiens transeat, quia in Deo nihil potest esse patiens, cum non sit ibi materia: ad id autem quod est extra Deum, non est in Deo realis relatio, ut ostensum est. Relinquitur ergo quod consequatur relatio realis in Deo actionem manentem in agente: cuiusmodi actiones sunt intelligere, velle in Deo. Sentire enim cum organo corpore. Cõpletur, Deo non potest competere, qui est omnino incorporeus. Et propter hoc dicit Dionysius 11. cap. de Divin. nom. quod in Deo est paternitas perfecta, id est non corporaliter, nec materialiter, sed intelligibiliter. intelligens in intelligendo ad quatuor potest habere ordinem, scilicet a ad rem, quæ intelligitur, ad speciem intelligibilem qua fit intellectus in actu, ad suum intelligere, & ad conceptionem intellectus. Quæ quidem conceptio a tribus prædictis differt. A re quidem intellecta, quia res intellecta est interdum extra intellectum: conceptio autem intellectus non est nisi in intellectu. Et iterum conceptio intellectus ordinatur ad rem intellectam, sicut ad finem: propter hoc enim intellectus conceptionem rei in se format, ut rem intellectam cognoscat. Differt autem a specie intelligibili: nam species intelligibilis qua fit intellectus in actu, consideratur ut principium actionis intellectus: cum omne agens agat secundum quod est in actu. Actu autem fit per aliquam formam, quam oportet esse actionis principium. Differt autem ab actione intellectus, quia prædicta conceptio consideratur ut terminus actionis, & quasi quoddam per ipsam constitutum. Intellectus enim sua actione format rei definitionem, vel etiam propositionem affirmativam seu negativam. Hæc autem conceptio intellectus in nobis proprie verbu

A dicitur: hoc enim est, quod verbo exteriori significatur: vox enim exterior neque significat ipsum intellectum, neque speciem intelligibilem, neque actum intellectus: sed intellectus conceptionem, qua mediante refertur ad rem. huiusmodi ergo conceptio siue verbum, qua intellectus noster intelligit rem aliã a se, ab alio exoritur, & aliud representat. Oritur quidem ab intellectu per suum actum, est vero similitudo rei intellectæ. Cum vero intellectus seipsum intelligit, verbum prædictum siue conceptio, eiusdem est propago & similitudo. Intellectus seipsum intelligens. Et hoc ideo contingit, quia effectus similatur causæ secundum suam formam: forma autem intellectus, est res intellecta. Et ideo verbum quod oritur ab intellectu est similitudo rei intellectæ, siue sit idem quod intellectus, siue aliud. huiusmodi autem verbum nostri intellectus, est quidem extrinsecum ab esse ipsius intellectus, non enim est de essentia, sed est quasi passio ipsius: non tamen est extrinsecum ab ipso intelligere intellectus, cum ipsum intelligere compleri non possit sine verbo prædicto. Si ergo aliquis intellectus sit, cuius intelligere sit suum esse, oportebit quod illud verbum non sit extrinsecum ab esse ipsius intellectus, sicut nec ab intelligere, huiusmodi autem est intellectus divinus in Deo enim idem est esse, & intelligere. Oportet ergo quod eius verbum non sit extra essentiam eius, sed ei coessentialiale. Sic ergo in Deo potest inveniri origo alicuius ex aliquo, s. verbi, & proferentis verbu, unitate essentia servata. Vbi cumque enim est origo alicuius ab aliquo, ibi oportet ponere reale relationem vel tantum ex parte eius quod oritur, quoniam non accipit eandem naturam quæ habet suu principium, sicut pater in exortu creaturæ a Deo: vel ex parte utriusque, quado. s. oriens attingit ad naturam sui principij, sicut pater in hominũ generatione, vbi relatio realis est & in patre & in filio: verbum autem in divinis est coessentialiale suo principio, ut ostensum est. Relinquitur ergo quod in divinis sit realis relatio, & ex parte verbi, & ex parte proferentis verbum.

In isto arti. præcedente.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in divinis personis re quidem essentiali est unitas, distinctio vero ratione id est relatione, quæ non differt ab essentia re, sed sola ratione, ut infra patebit.

AD SECUNDUM dicendum, quod relatio quæ est in divinis personis, habet quidem similitudinem cum relatione identitatis, si unitas essentia consideretur: sed si consideretur origo unius ab alio in eadem natura, ex hoc relationes prædictas oportet esse reales.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut Deus non mutat in productione suæ creaturæ: ita non mutat in productione sui verbi, sed tñ creatura non attingit ad essentiam & naturam divinam. unde essentia divina non communicatur creaturæ. Et propter hoc relatio Dei ad creaturam non fit propter aliquid quod fit in Deo: sed solum fm id, quod fit ex parte creature. Sed verbum producit ut coessentialiale ipsi Deo: & ideo fm id quod in Deo est, refertur Deus ad suum verbum, non solum secundum id quod ex parte verbi est. Tunc enim est relatio realis ex parte unius & non ex parte alterius, quado relatio consequitur per id quod est ex uno, & non per id quod ex alio, sicut pater in seibili & scientia: huiusmodi enim relationes causantur per actum scientis non per aliquid seibile.

AD QUARTUM dicendum, quod relatio habet esse debilissimum, quod est eius tantum: sic autem non est in Deo. Non enim habet aliud esse, quam esse substantia,

um ad se
ed omne
relati
ad autem
e potest

cedenti
nituram
Deo
ngum
in eo
& si p
ergo si
aliquam
qua erg
si habui
am. Ne
que pon
genera
ultimo
portet
sic re
Restat
realiter
eius ere
velle. Sed
um actio
lectum,
et quæ
linguæ
de lingu
Pater est
similiter
ergo re

peruen
patum
est in
lequã
disting
nam in
articul
ius. Heb.
oppo
solu
D. 765.
q. sola
multipl
dum rem
s & sp
ario su

sed ne
firme
ergo opo

is, quam
uris leq
go multo

olice
mes reale
Deo
hinc
qua dist
ae a Deo
per

In isto arti. præcedente.
Art. sequet.

stantia, vt infra patebit. vnde ratio non sequitur.

Art. sequet. AD QVINTVM dicēdū, q̄ rō illa procedit de relatione reali, q̄ habet aliud esse ab esse substantiæ cui inest. Sic autē non est in proposito, vt infra patebit.

Art. sequet. AD SEXTVM dicendum, quod cum personæ diuinæ relationibus distinguantur, non alio differunt quàm seipsis: quia relationes sunt ipsę personæ subsistentes, vt infra patebit.

Art. 4. huius quest. D. 15. AD SEPTIMVM dicēdū, q̄ attributa essentialia q̄ sunt proprietates essentię, sunt in Deo a realiter, & nō s̄m rōnē. Bonitas. n. Dei est res q̄dā, & similiter eius sapientia, & ita de alijs, licet ab essentia nō differant nisi rōne: sic ē est de relationibus vt infra patebit.

Art. sequet. AD OCTAVVM dicēdū, quod substantia Dei esset imperfecta si aliquid ei inesser, quod non esset ipsa. Relatio autem in Deo est substantia eius, vt infra patebit. vnde ratio non sequitur.

Art. 5. huius quest. AD NONVM dicendum, quod mobile & accidēs reducuntur ad aliquid prius, sicut imperfectum ad perfectum. Nam accidens imperfectum est, & similiter motus est imperfecti actus. Sed hoc quod dicitur ad aliud, quandoque sequitur perfectionem rei, sicut patet in intellectu: nam consequitur eius operationem quæ est eius perfectio, & ideo perfectio diuina non prohibet relationem in Deo ponere, sicut prohibet ibi ponere motum & accidens.

Ad x. dicendum, q̄ id quod necesse est per se esse, nō refertur ad aliquid quod sit extraneum ab ipso: nihil tamen prohibet quin referatur ad aliquid intra ipsum. Vnde cum nō dicatur esse necesse per aliud, dicitur esse necesse per seipsum.

Ad xi. dicendum, quod relatio realis in Deo cōsequitur actionem intellectus, nō quidem ita quod relatio realis intelligatur intelligentis ad intellectū, sed ad verbum: quia intellectum non oritur ab intelligente, sed verbum.

Ad xii. dicēdū, q̄ licet rō naturalis possit peruenire ad ostendendum, q̄ Deus sit intellectus, modū t̄n̄ intelligēdi nō p̄t̄ inuenire sufficienter. Sicut. n. de Deo scire possumus q̄ est, sed nō quid est: ita de Deo scire possumus, q̄ intelligit: sed non quomodo intelligit. habere autem cōceptionem verbi in intelligēdo, pertinet ad modum intelligēdi: vnde ratio hæc sufficienter probare non p̄t̄: sed ex eo quod est in nobis aequaliter p̄ simile coniecturare.

Ad xiii. dicēdū, quod in alijs oppositionibus semper alterum est vt imperfectum, vel nō ens, vel vt habens aliquid de non ente: negatio enim est non ens, & privatio est quædam negatio, & duorum contrariorum alterum semper habet aliquid privationis. vnde alia oppositiones in Deo esse nō possunt, sicut oppositio relationis, quæ ex neutra parte importat imperfectionem.

ARTICVLVS II.

Vtrum relatio in Deo sit eius substantia.

SECUNDO queritur, vtrum relatio in Deo sit eius substantia. Et videtur quod non. nulla enim substantia est relatio, hæc est quædam propositio immediata: sicut & hæc, nulla substantia est quantitas. ergo nec diuina substantia est relatio. Sed dicendum, quod diuina substantia est relatio secundum rem: non tamen secundum rationem.

¶ Sed contra. Rō cui nihil respōdet in re, est cassā & vana: sed nihil vane in Deo debet poni. ergo nō p̄t̄ esse quod relatio differat ab essentia, rōne existēte.

¶ 3 Præt. Personæ diuinæ distinguuntur relationibus: sola. n. relatio multiplicat trinitatem, vt dicit Boetius.

F in lib. de Trin. si ergo personæ diuinæ secundū substantiam non distinguuntur, relatio autē nihil addit supra substantiam s̄m rem, sed solum secundum rationem, sequetur q̄ personæ diuinæ distinguantur solum s̄m rationem, quod est hæresis Sabellianæ.

¶ 4 Præt. Personæ diuinæ non distinguuntur s̄m aliud absolutum, quia sequeretur q̄ distinguerentur s̄m essentiam ex hoc quod ea quæ de Deo dicuntur absolute, significant eius essentiam, ut bonitas, sapientia, & huiusmodi. Si ergo relationes sunt idem quod diuina substantia, oportebit quod vel personæ non distinguantur secundum relationes, vel q̄ distinctio personarum sit secundum essentiam.

¶ 5 Præt. Si relatio est ipsa substantia Dei, sequetur q̄ sicut Deus & sua magnitudo pertinet ad patetentū substantiæ in diuinis, ex hoc q̄ Deus est sua magnitudo, ita pari ratione paternitas pertinet ad patetentum substantiæ. Et sic q̄ quod de Deo dicitur, dicitur s̄m substantiam, quod est contra Aug. in 5. li. de Tri. qui dicit q̄ non omne quod de Deo dicitur, dicitur secundum suam substantiam.

¶ 6 Præt. Quicquid prædicatur de prædicato p̄dicit de subiecto: sed si relatio est ipsa essentia diuina, hæc prædicatio erit vera. Essentia diuina est paternitas, & pari ratione ista. Filiatio est diuina essentia, ergo sequetur quod filiatio est paternitas.

¶ 7 Præt. Quæcumq; sunt idem, ita se habent, quod quicquid prædicatur de vno, prædicetur de alio. q̄ s̄m Philos. 1. Top. quantacumq; differētia assignauerimus, ostendentes erimus q̄ non idem. sed de essentia diuina prædicatur, q̄ sit sapiens, q̄ creet mundum, & huiusmodi, quæ nō videntur prædicari posse de paternitate, vel filiatione. ergo relatio in diuinis non est essentia diuina.

¶ 8 Præt. Id q̄ facit distinctionē in diuinis personis, non est idem cū eo quod nō distinguit. nec distinguitur: sed relatio in diuinis distinguit, essentia autē non distinguit, neq; distinguit. ergo non sunt idem.

¶ 9 Præt. Idem per suam essentiam non potest esse principium contrariorum, nisi per accidens. sed de distinctione cuius est principium relatio in diuinis, opponitur unitati, cuius est principium essentia. ergo relatio & essentia non sunt idem.

¶ 10 Præt. Eorum quæ sunt idem, in quocumque est unum, & aliud. Si ergo essentia diuina & paternitas est idem, in quocumq; est essentia diuina, erit & paternitas: sed essentia diuina est in filio. ergo & paternitas, quod patet esse falsum.

¶ 12 Præt. Relatio & essentia differunt, salte rōne in diuinis: sed ubi est diuersa ratio siue definitio, effectus verum esse: quia definitio est oratio indicans quod est esse. ergo aliud erit esse relationis in diuinis, & aliud substantiæ. ergo relatio & substantia differunt secundum esse, & ita realiter.

¶ 12 Præt. Ad aliquid dicuntur quorū esse est aliud se habere, ut dicitur in prædicamentis: esse ergo relationis est in respectu ad aliud, non autem esse substantiæ. ergo relatio & substantia non sunt idem secundum esse, & sic idem quod prius.

¶ 13 Præt. Aug. dicit 5. de Trin. quod aliquid dicitur in Deo non substantiue, sed relatiue: quod autem substantiam diuinam significat, dicitur substantiater. ergo relatio in diuinis non significat substantiam diuinam, & sic idem quod prius.

¶ 14 Præt. Aug. dicit q̄ Deus non eo Deus est, quia pater est: sed essentia diuina est Deus; paternitas autem

neque relatio est communis. Quaedam vero non quantum ad principale significatum: sed quantum ad modum significandi, habent aliquam differentiam a ratione essentiae vel relationis. Et ista praedicantur quidem de essentia vel relatione, licet non proprie. Et huiusmodi sunt adiectiva & verba substantialia, ut bonus, sapiens, intelligere, & velle: huiusmodi. n. quantum ad rem significatam, significant ipsam essentiam, sed tamen significant eam per modum suppositi, & non in abstracto. Et ideo propriissime dicuntur de personis & de nominibus essentialibus concretis, ut Deus vel pater, bonus, sapiens, creans, & alia huiusmodi: de essentia autem in abstracto significata, & non per modum suppositi: sed improprie. Adhuc autem minus proprie de relationibus: quia huiusmodi conueniunt supposito secundum essentiam, non autem secundum relationem. Deus enim est bonus vel creans, ex eo quod habet essentiam, non ex eo quod habet relationem.

AD OCTAVVM dicendum, quod illud quod facit distinctionem, potest esse cum eo quod nec distinguit nec distinguitur idem re: sed non ratione.

AD NONVM dicendum, quod unitas essentiae non opponitur distinctioni relationum: unde non sequitur quod relatio & essentia sint causa oppositorum.

AD X. dicendum, quod quaecumque sunt eadem re & ratione, oportet quod in quocumque est unum, sit aliud: non autem hoc oportet de his, quae sunt eadem re, sed non ratione. Sicut instans est idem quod est principium futuri, & finis praeteriti: non tamen principium futuri dicitur esse in praeterito, sed id quod est futuri principium. Et similiter non dicitur quod paternitas est in filio: sed id quod est, scilicet essentia.

AD XI. dicendum, quod in diuinis nullo modo est esse nisi essentiae: sicut nec intelligere, nisi intellectus. Et propter hoc, sicut in Deo est tantum unum intelligere: ita etiam unum esse. Et ideo nullo modo concedendum est quod aliud sit esse relationis in diuinis, & aliud essentiae. Ratio autem non significat esse: sed esse quid id est quid aliquid est. Unde duae rationes vnius rei, non demonstrant duplex esse eius: sed demonstrant quod dupliciter de illa re potest dici quod est, sicut de puncto potest dici quod est sicut principium, & ut finis: propter diuersam rationem principij & finis.

AD XII. dicendum, quod cum relatio sit accidens in creaturis, esse suum est inesse. Unde esse suum, non est ad aliud se habere: sed esse huius secundum quod ad aliud, est ad aliud se habere.

AD XIII. dicendum, quod dicuntur relatiua de Deo praedicari non substantialiter, quia non praedicantur per modum existentis in substantia: sed per modum ad aliud se habentis, non ideo quin illud quod significant, sit substantia.

AD XIV. dicendum, quod Deus dicitur non eo Deus quo pater, propter diuersum modum significandi diuinitatis & paternitatis, ut expositum est.

ARTICVLVS III.

Utrum relationes constituent et distinguant personas siue hypostasas.

TERTIO quaeritur utrum relationes constituent, & distinguant personas siue hypostasas. Et vbi quod non. Dicitur. n. Aug. 7. de Tri. Omnis res quae relatiue dicitur, est etiam aliquid excepto relatiuo: sicut homo dominus: & homo seruus: sed personae in diuinis dicuntur relatiue. ergo sunt aliquid excepto relatiuo. Non ergo constituentur per relationes. Ni-

hil enim potest esse aliquid remoto suo constitutum. Sed dicendum, quod praeter intellectum paternitatis in diuinis, intelligitur pater.

¶ 2 Sed contra, constat quod pater etiam relatiue dicitur. Si ergo praeter paternitatem oportet aliquid esse in persona, quia paternitas est ad aliquid, eadem ratione praeter hoc quod dicitur pater, oportet aliquid in persona ponere, quod non relatiue dicitur.

¶ 3 Praet. Aug. ibidem dicit quod nullo modo purandum est patrem dici ad seipsum: sed quod dicitur, ad filium dicitur. ergo idem quod patet. Sed dicendum quod illud quod pater est, relatione excepta est essentia.

¶ 4 Sed contra, illud quod est in relatiuo relatione excepta, per relationem ad aliquid refertur, sicut pater in exemplis ab ipso positus. homo. n. per relationem dicitur refertur ad feruum. Sed essentia non refertur in diuinis, neque. n. generat neque generatur, ergo non potest hoc intelligi de essentia, sed de relationis supposito, cui conueniat generare vel generari.

¶ 5 Praet. Prius est unumquodque in se consideratum quam ad aliud refertur. Nihil autem constituitur per id quod est eo posterius secundum intellectum, ergo hypostasis patris non constituitur per relationem, qua ad aliud refertur.

¶ 6 Praet. Hypostasas in diuinis perfectiones sunt, & in rebus humanis: sed apud nos proprietates non constitunt neque distinguunt hypostasas, sed sunt signa distinctionis hypostasas constitutarum. ergo nec in diuinis relationes quae sunt proprietates, constitunt hypostasas, nec distinguunt.

¶ 7 Praet. Prius est intelligere hypostasim generantem quam ipsam generationem, cum generans intelligatur, ut generationis principij: prius autem est intelligere generationem quam paternitatem, relationes enim ad actiones uel passionis sequuntur, ut in 3. Met. dicitur ergo prius est intelligere hypostasim patris, quam paternitatem. ergo non constituitur paternitas, eadem ratione, nec hypostasis filij filiatione.

¶ 8 Praet. Nulla forma constituit & distinguit, nisi in genere suo, sicut albedo constituit & distinguit qualitatem, album a nigro: & similiter longitudo constituit aliquid & distinguit in genere quantitatis. ergo & relatio non constituit nec distinguit, nisi in genere ad aliquid: hypostasis autem significatur in genere substantiae. Relatio ergo nec distinguit nec constituit hypostasim.

¶ 9 Praet. Relatio in diuinis est diuina essentia, si ergo constituit & distinguit hypostasim, aut hoc est inquantum est substantia diuina, aut inquantum est relatiuo non inquantum est essentia diuina, quia essentia diuina, cum sit eorum tribus personis, non potest esse distinctionis principium. Similiter etiam nec inquantum est relatiuo, quia secundum relationem non significatur aliquid per se existens, quod significat nomen hypostasis: sed solum ut ad aliquid dicitur. ergo relatio nullo modo distinguit uel constituit hypostasim.

¶ 10 Praet. Nihil constituit, & distinguit seipsum in diuinis: relationes autem sunt ipse hypostasas. Sicut enim non differunt diuinitas & Deus, ita nec paternitas & pater. ergo relationes non constitunt nec distinguunt hypostasas.

¶ 11 Praet. Non est quaerendum de aliquibus duobus quod distinguantur, nisi in aliquo conueniant, quo aliquo superueniente distinguantur in vitroque. Sicut animal comede est homini, & equo: distinguitur autem animal rationali & irrationali differentijs additis.

In corp. art. & ad 4. arg.

Lib. 7. c. 1. a medio to. 3.

Et ideo quarere possumus quomodo homo ab equo distinguatur. Quae autem in nullo conveniunt quomodo possint modo dicto distingui, seipsum distinguuntur & non aliquo distinguente: sed duae hypostases in divinis non conveniunt nisi in essentia, quae nullo modo relatione distinguitur. ergo non est dicendum, quod hypostases relationibus distinguantur, sed quod distinguantur seipsis.

¶ 12 Præter. Nihil causat quod praesupponit: sed relatio praesupponit distinctionem: relatione. n. ad aliud res refertur, alias autem distinctionem importat. ergo relatio non potest esse distinctionis principium.

¶ 13 Præter. Ricardus de sancto Victore dicit 4. lib. de Trin. quod hypostases in angelis distinguuntur sola qualitate, in divinis autem sola origine. Origo autem secundum intellectum differt a relatione, sicut generatio a paternitate. ergo hypostases divinae non distinguuntur relatione, sed origine.

¶ 14 Præter. Sicut dicit Damascenus hypostases divinae suis proprietatibus distinguuntur. Sed proprietates patris est genuisse filium, ut Aug. dicit, & proprietates filii est quod nascatur a patre. ergo generatione & natiuitate pater, & filius distinguuntur: haec autem significant originem. ergo pater & filius distinguuntur origine & non relatione.

¶ 15 Præter. Quaedam relationes sunt in divinis quae nec hypostases constituunt nec distinguunt, ut equalitas & similitudo. ergo nec aliae relationes, ut paternitas & filiatio distinguunt & constituunt hypostases.

SED CONTRA est, quod Boetius dicit in lib. de Trin. quod sola relatio in divinis multiplicat trinitatem. Multitudo autem trinitatis constituitur per hypostases constitutas & distinctas. ergo sola relatio constituit & distinguit personas & hypostases.

¶ 2 Præter. Illis solis aliqua distinguuntur, quae non communiter de eis praedicantur: sed sola relatiua singularem praedicantur de personis divinis, & non communiter, ut Aug. dicit. ergo solam relationem personarum & hypostases in divinis distinguuntur.

RESPON. Dicendum, quod circa hoc sunt duae opiniones quarum prima est quod relationes in divinis non constituunt hypostases, nec distinguunt: sed distinctas & constitutas ostendunt. Ad cuius evidentiam sciendum, quod hoc nomen hypostasis significat substantiam individua, i. quae non potest de pluribus praedicari. Vnde genera & species in praedicamento substantiae, ut homo, & animal, non possunt dici hypostases, quia de pluribus praedicantur: sortes vero & Plato dicuntur hypostases, quia praedicantur de uno solo. Si ergo in divinis trinitas personarum non supponeret, ut ponunt Iudei & Pagani, non oporteret in divinis aliquid aliud constitutum & distinctum hypostasis inquirere, nisi solam essentiam divinam. Deus. n. per essentiam suam est aliquid in se individuum, & ab omnibus, quae non sunt Deus, distinctum. Sed quia fides catholica ponit unam essentiam in tribus personis, non potest intelligi divina essentia ut distinctiva & constitutiua hypostasis in divinis. Divinitate. n. intelligitur constitui Deus, quod est commune tribus personis: & ita significatur, ut dictum de pluribus, & non ut hypostasis incommunicabilis. Et eadem ratione nihil quod dicitur absolute de Deo, potest intelligi ut distinctivum & constitutiuum hypostasis in personis, cum ea quae absolute dicuntur de Deo significantur per modum essentiae. Oportet ergo ponere distinctivum & constitutiuum hypostasis in

A divinis id, quod primo invenitur non de pluribus dici, sed vni soli convenire. Talia autem sunt duo, relatio & origo, & generatio & paternitas, sicut natiuitas & filiatio. Quae licet in Deo idem sint secundum rem, differunt tamen ratione & modo significandi. primum autem horum est origo secundum intellectum. nam relatio ad originem sequi videtur. Et ideo ponit haec opinio, quod hypostases in divinis constituuntur & distinguuntur origine, secundum quod significatur cum dicitur, qui est ab alio, & a quo alius, & quod relatio paternitatis & filiationis secundum intellectum consequantur ad constitutionem & distinctionem personarum, & quod per eas distinctio & constitutio hypostasis ostendatur. Ex hoc enim quod dicitur pater, ostenditur quod sit a quo alius: per hoc vero quod dicitur filius, ostenditur quod sit ab alio. Nec tamen oportet secundum hanc opinionem dicere, quod hypostases divinae si non distinguuntur relationibus, quod distinguatur per aliqua absoluta, quia ipsae origines relationem important: sicut enim pater dicitur ad filium, ita generans ad generatum. Sed haec opinio non videtur convenienter posse stare. Distinctivum enim & constitutiuum hypostasis potest intelligi dupliciter, uno modo quo distinguitur & constituitur formaliter, sicut homo humanitate, & Socrates Socrate. Alio modo quo distinguitur & constituitur quasi via ad distinctionem & constitutionem. Sicut si diceremus, quod Socrates est homo sua generatione, quae est via ad formam, qua formaliter constituitur. patet ergo quod origo alicuius non potest intelligi, ut constitutiua & distinctiva eius, nisi propter hoc quod formaliter constituit & distinguit. Si enim generatione non induceretur humanitas, nunquam generatione constitueretur homo. Impossibile est ergo dici quod hypostasis filii constituitur sua natiuitate, nisi in quantum intelligitur quod natiuitas eius terminatur ad aliquid quod formaliter constituit. Ipsa autem relatio ad quam terminatur natiuitas, est filiatio. Oportet ergo quod filiatio sit formaliter constituens & distinguens hypostasis filii, non autem origo neque relatio intellecta in origine: quia relatio intellecta in origine sicut & ipsa origo, non significat aliquid adhuc subsistens in materia, sed in naturam tendens. Et quia omnium hypostasis eiusdem naturae, est eadem ratio constitutionis & distinctionis: ideo similiter oportet ex parte patris intelligere, quod hypostasis patris constituitur & distinguatur ipsa paternitate: non autem generatione activa, neque relatione inclusa. Et haec est secunda opinio quod relationes constituunt & distinguunt personas & hypostases. Quod hoc modo potest intelligi. Paternitas enim est ipsa divina essentia, ut probatum est, & pari ratione pater est idem quod Deus: paternitas ergo constituendo patrem, constituit Deum. Et sicut paternitas licet sit essentia divina, tamen non est communis sicut essentia: ita pater licet sit id ipsum quod Deus, non tamen est commune ut Deus sed proprium. pater ergo Deus in quantum est Deus, est commune habens naturam divinam, & in quantum est pater, est proprium ab alijs distinctum. Vnde est hypostasis quae significat subsistens in natura aliqua distincta ab alijs. Et per hunc modum paternitas constituyendo patrem, constituit hypostasis in

B

AD PRIMUM ergo dicendum, quod personae divinae sunt aliquid excepto relatiuo, & hoc aliquid est essentia, quae relatiue non dicitur. Sic enim intelligit Aug. ut verba eius diligenter inspicienti ostendunt. Vnde

Art. praeced.

Vnde concedimus secundum & tertium.

AD QVARTVM dicendum, q̄ relatio & si de essentia diuina non dicatur per modum informationis, dicitur tamen per modum identitatis. Si enim non dicamus q̄ essentia sit generans vel relata, dicimus tamen q̄ ipsa est generatio & relatio: sed tamen de nominibus essentialibus in concreto significatis relatiua dicitur etiam per modum informationis. Dicimus enim quod Deus generat Deum, & q̄ Deus refertur ad Deum, eo q̄ idem suppositum intelligitur & relationis & essentiae, ut ostensum est: quoniam ipsa essentialia non distinguuntur. Et ita remotis relatiuis intelliguntur nomina essentialia concreta, non distincta, quae per relationes relatiue dicuntur.

AD QVINTVM dicendum, quod in qualibet hypostasi diuina est id quod absolute dicitur, quod ad essentiam pertinet: & hoc secundum modum intelligendi prius est eo quod ad aliquid dicitur in diuinis. Id tamen quod absolute dicitur cum sit commune, ad hypostasium distinctionem non pertinet. Vnde non sequitur quod prius sit intelligere hypostasium distinctam quam relationem eius.

AD SEXTVM dicendum, quod in rebus inferioribus hypostases per essentiam distinguuntur. Et ideo proprietates quae essentiam consequuntur, non possunt esse distinctionis principium: sed magis distinctionis signum, hypostases autem diuinae nullo modo distinguuntur secundum essentiam: vnde oportet q̄ proprietates sint principium distinctionis in eis.

AD SEPTIMVM dicendum, q̄ de ratione hypostasis duo necesse est esse. Quorum primum est, q̄ sit per se subsistens & in se indiuisa: sicut est q̄ sit distincta ab alijs hypostasibus eiusdem naturae. Si tamen contingat in eadem natura alias hypostases non esse, nihilominus hypostasis erit: sicut Adam, quando non erant aliae hypostases in humana natura. Saepius ergo necessarium est intelligere hypostasim generantem ante generationem, quantum ad id quod hypostasis subsistit in se vna existens, non tamen in quantum est ab alijs hypostasibus eiusdem naturae distincta si per solam huiusmodi generationem aliae hypostases eiusdem naturae originantur: sicut Adā non fuit distinctus ab alijs hypostasibus eiusdem naturae priusquam mulier eius costa formaretur, & eius filij ab eo propagarentur. In diuinis autem non multiplicatur hypostases: nisi per processionem aliarum personarum ab vna. prius ergo est intelligere hypostasim patris, in quantum est subsistens, q̄ generationem: non tamen in quantum est distincta ab alijs hypostasibus eiusdem naturae, q̄ non procedunt nisi hac generatione supposita. Relationes autem in diuinis & si constituunt hypostases, & sic faciunt eas subsistentes, hoc tamen faciunt in quantum sunt essentia diuina. Relatio. n. in quantum est relatio, non habet quod subsistat vel subsistere faciat: hoc enim solius substantiae est. Distinguunt vero relationes in quantum relationes sunt, sic enim oppositionem habent. Relinquitur ergo q̄ ipsa paternitatis relatio in quantum est constituens hypostasim patris, quod habet in quantum est idem substantiae diuinae, praetelligatur generationi: secundum vero quod distinguit, sic generatio paternitati praetelligitur. Ex parte vero filij, nulla remanet difficultas: nam natiuitas secundum intellectum praecedit hypostasim nati, cum intelligatur ut via ad ipsam: est enim generatio via in substantiam.

AD OCTAVVM dicendum, q̄ sicut iam dictum est, relatio in diuinis non solum est relatio: sed est sicut rem ipsammet diuina substantia. Et ideo potest constituere aliquid subsistens, & non solum aliquid relationis.

AD NONVM dicendum q̄ relatio, ut dictum est, distinguit in quantum est relatio: constituit autem hypostasim in quantum est diuina essentia, & utrumque facit in quantum est diuina essentia & relatio.

AD X. dicendum, q̄ abstractum & concretum in diuinis non differunt sicut rem, cum in Deo non sit accidens neque materia: sed solum sicut modum significandi. Ex quo modo procedit q̄ intelligimus diuinitatem ut constituentem Deum, & Deum ut habentem deitatem: & similiter est de paternitate & patre. Nam licet sint idem secundum rem, differunt tamen secundum modum significandi.

AD XI. dicendum, q̄ licet in diuinis contenta secundum rem sit in sola unitate essentiae, tamen contenta secundum rationem attenditur in diuinis personis in hoc ipso, quod est essentiae supponi. Quae quidem communitas significatur in omnibus essentialibus concretis, quae important suppositum esse in communi: sicut Deus est habes diuinitatem, haec ergo ipsum quod est esse suppositum diuinae naturae, commune est tribus personis communitate rationis, licet tres personae non sint unum suppositum, sed tria: sicut Sortes & Plato sunt duo homines, licet esse hominem sit eis commune secundum rationem. Differentia autem quarritur non solum in illis, in quibus est aliquid commune secundum rem: sed in quibus est aliquid commune secundum rationem.

AD XII. dicendum, q̄ relatio praesupponit distinctionem aliorum generum, ut pote substantiae & qualitatis, quandoque etiam actionis & passionis: sed distinctionem quae est sicut ad aliquid, relatio non supponit: sed facit. Sicut relatio dupli, praesupponit diuersitatem magni & parui: hanc autem differetiam quae est secundum duplum & dimidium, non praesupponit: sed facit. In diuinis autem non est alia distinctio, nisi secundum relationem.

AD XIII. dicendum, quod origine dicitur Ricardus distinguere personas, in quantum distinguuntur per relationes originis.

AD XIV. dicendum, quod Aug. pro eodem accipit genuisse filium, & esse patrem. Et ideo videtur quandoque origine pro relatione.

AD XV. dicendum, q̄ relatio similitudinis & equalitatis non possunt distinctionem personarum causare: sed magis ipsam praesupponunt. Est autem similitudo rerum differentialium eadem qualitas, & similitudo rerum equalitatis est rerum distinctarum eadem qualitas. Et sic patet, quod distinctio suppositorum praesupponitur, & similitudini, & aequalitati.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum remota relatione secundum intellectum remaneat hypostasis in diuinis.

QVARTO quarritur vtrum remota relatione secundum intellectum, remaneat hypostasis in diuinis. Et videtur quod sic. Ea enim quae sunt in creaturis, sunt exempla ab his quae sunt in Deo: sed in humanis remotis relationibus & proprietatibus hypostasis, adhuc remanent hypostases. ergo & similiter in diuinis.

¶ 2. Praet. Pater non habet ab eodem quod sit quis, & quod sit pater: cum et filius sit quis, & non sit pater. Remoto ergo a patre q̄ sit pater, remanet q̄ sit quis.

Ar. praeced.

intelligit essentiam distinctam, nisi ab his quae sunt alterius naturae. Quae quidem distinctio fit per ipsam divinam essentiam. Sed apud nos hypostasis intelligitur, ut distincta ab eo quod est eiusdem naturae, a quo non potest distingui, nisi per relationem tantum. & ideo ratio non procedit.

AD QUINTVM dicendum, quod alius est modus quo definiuntur accidentia, & quo definiuntur substantiae: substantiae enim non definiuntur per aliquid, quod fit extra essentiam eorum. Unde id quod primo ponitur in definitione substantiae, est genus quod praedicatur in eo quod quid de definito. Accidentes vero definiuntur per aliquid quod est extra essentiam eius scilicet, per subiectum, a quo secundum suum esse dependet. Unde id quod ponitur in definitione eius, loco generis est subiectum: sicut cum dicitur, simum est nasus curuus. Sicut ergo in definitionibus substantiarum, remotis differentiis remanet genus: ita in definitione accidentium remoto accidente, quod ponitur loco differentiae, remanet subiectum: aliter tamen & aliter. Remota enim differentia remanet genus, sed non idem numero: remoto enim rationali, non remanet idem numero animal, quod est animal rationale: sed remoto eo quod ponitur loco differentiae in definitionibus accidentium, remanet idem subiectum numero: remoto, n. curuus vel concauo, remanet idem nasus numero. Et hoc est, quia accidens non complet essentiam subiecti: sicut differentia complet essentiam generis. Cum ergo dicitur, persona est hypostasis proprietate distincta ad dignitatem pertinente, non ponitur hypostasis in definitione personae ut subiectum, sed ut genus. Unde remota proprietate ad dignitatem pertinente, non remanet hypostasis eadem, si numero vel specie: sed solum secundum genus prout saluatur in substantiis non rationalibus.

AD SEXTVM dicendum, quod cum dicitur, verbum est sapientia genita, hy sapientia supponit pro hypostasi: non tamen significat hypostasim. Et ideo in significatione eius, non clauditur proprietate: sed oportet quod addatur: sicut si dicamus, quod Deus est filius generis.

AD SEPTIMVM dicendum, quod qui ab alio & a quo alius, non differunt a paternitate & a filiatione, nisi sicut commune a proprio: quia filius significat eum qui est ab alio per generationem, & pater significat eum a quo alius per generationem: nisi forte dicamus quod a quo alius, & qui ab alio, importent originem & pater & filius relationes originis consequentes. Sed ex supradictis iam patet, quod per origines non constituntur hypostases: sed per relationes.

AD OCTAVVM dicendum, quod remota differentia constitutiva, remanet genus in communi, non in eodem secundum speciem vel numerum.

AD NONVM dicendum, quod intentio Aug. non fuit dicere, quod Deus pater remaneat ingenuus, remota paternitate: nisi forte, put ingenuus tunc importaret conditionem naturae, & non proprietatem personae. Fuit autem eius intentio ostendere, quod remota paternitate, potest remanere ingenuum in communi. Non enim oportet, quod quicquid est ingenuum, sit pater.

AD X. dicendum, quod ratio bonitatis non constituit rationem essentiae, immo intelligitur bonum ut informativum entis: sed proprietate constituit hypostasim. & ideo non est simile.

AD XI. dicendum, quod licet intellectus possit aliqua coniuncta dividere: non tamen omnia. Non enim potest dividere illa quorum unum est de ratione alterius:

non. n. potest dividere animal ab homine: proprietate autem est de ratione hypostasis. & ideo ratio non procedit. Ad ultimum dicendum, quod remoto eo quod est in aliquo sicut in subiecto, vel sicut in loco, remanet id in quo est: non autem remoto eo quod est in aliquo, sicut pars essentiae eius. Non enim remoto rationali, remanet homo: & similiter nec remota proprietate, remanet hypostasis.

QVAESTIO IX. De personis divinis.

Et habet articulos novem.

- ¶ Primo enim quaeritur quomodo se habeat persona ad essentiam, substantiam, & hypostasim.
- ¶ Secundum, Quid est persona.
- ¶ Tertium, Vtrum in Deo possit esse persona.
- ¶ Quartum, Vtrum hoc nomen persona, in divinis significet aliquid relativum, vel absolutum.
- ¶ Quintum, Vtrum numerus personarum sit in divinis.
- ¶ Sextum, Vtrum nomen personae convenienter possit pluraliter praedicari in divinis.
- ¶ Septimum, Quomodo termini numerales praedicentur in divinis, vtrum, scilicet positive vel remote in ratione.
- ¶ Octavum, Vtrum in Deo sit aliqua divinitas.
- ¶ Nonum, Vtrum in divinis sint tres personae tantum an plures, vel pauciores.

ARTICVLVS PRIMVS.

QVAESTIO est de personis divinis. Et primo quaeritur, quomodo se habeat persona ad essentiam, substantiam, & hypostasim. Et videtur omnino sint idem. Dicit enim Aug. in 7. de Trinitate idem intelligunt Graeci cum consentunt in Deo non hypostases; & Latini eum consentunt tres personae. ergo hypostasis & persona significat idem. Sed dicendum quod persona differt ab hypostasi in hoc, quod hypostasis significat individuum cuiuscumque naturae in genere substantiae, persona vero solum individuum rationalis naturae.

¶ 2 Sed contra est, quod Boetius dicit in lib. de duabus naturis, quod Graeci videntur hoc nomine hypostasis solum pro individuo rationalis naturae. Si ergo persona significat individuum rationalis naturae, omnino sunt idem hypostasis & persona.

¶ 3 Praeterea. Nomina imponuntur a rationibus rerum, quas significat: sed eadem ratio individuationis est in his quae sunt rationalis naturae; & in aliis substantiis, ergo individuum rationalis naturae non debet habere speciale nomen praeter aliis individuis in genere substantiae, ut per hoc sit differentia inter hypostasim & personam.

¶ 4 Praeterea. Nomen subsistentiae subsistendo sumitur nihil autem subsistit nisi individua in genere substantiae in quibus sunt & accidentia, & secunda substantiae sunt genera & species, ut dicitur in praedicamentis. Sed ergo individua in genere substantiae sunt subsistentia: ergo individuum autem in genere substantiae est hypostasis vel persona. ergo idem est subsistentia quod hypostasis & persona. Sed dicendum, quod genera & species in genere substantiae subsistunt, eo quod eorum est subsistere, ut Boetius dicit in lib. de duabus naturis.

¶ 5 Sed contra. Subsistere nihil aliud est quam se continere. Quod ergo existit solum in alio, sunt non solum primis substantiis, quibus inter se impossibile est subsistere, ut dicitur in praedicamentis, sed etiam in quibusdam aliis, quibus inter se possibile est subsistere. Non est ergo subsistere generum & specierum, sed solum individuum in genere substantiae, & nec remanet, quod subsistentia sit idem quod hypostasis.

¶ 6 Praeterea. Boetius dicit in commento praedicamentorum, quod

D. 507.

Ar. praeced.